Páneurópai munkaerő audit (1. kimenet) és a legjobb gyakorlatok esettanulmánya (2. kimenet) jelentés

Összefoglaló és tárgyalás

Edzői tapasztalatok a paralimpiai sportban és a fogyatékosok sportjában

Yr 1 Results

2019. szeptember

Copyright © 2020 by ParaCoach

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

SZERZŐK

Liverpool John Moores Egyetem

Tabo Huntley - sportedző vezető előadó, Para Coach projektigazgató és a Loughborough Egyetem PhD kutatója, a paraedzők fejlesztését és gyakorlatát vizsgálja a paralimpiai sportágakban.

Dr. Amy Whitehead (LJMU) - Reader sportpszichológia és sportedző

Dr. Colum Cronin (LJMU) - egyetemi tanár, sportedző és testnevelés szakág

Dr. Charlotte Williams (LJMU) - projektfelelős és kutató

Dr. Angus Ryrie (LJMU) - egyetemi tanár, sportedző szakág

Munkacsoport hozzájárulás

Dr. Robert Townsend - sportedző, vezető előadó (University of Waikato, Új-Zéland).

Yr 1 Results

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Ezt a jelentést a szélesebb körű Para Coach projekt részeként az Erasmus Plus támogatása és hat partner együttműködése tette lehetővé.

Minden kutatási jelentésnek szerves részét képezik azok a résztvevők és képviseletek, akik támogatásukkal és idejükkel hozzájárulnak a jelentés sikeréhez. Ezért külön köszönet illeti az összes edzőt, menedzsert, edzőfejlesztőt és oktatót, valamint a sportképviseleteket.

Bízunk benne, hogy minden résztvevővel folytatni fogjuk közös munkánkat.

Ha bármilyen észrevétele vagy megjegyzése van, ami további magyarázatokat adhat a jelentéshez, kérjük, írjon e-mailt: info@paracoach.eu

Üdvözlettel,

A Para Coach Csapat

Yr 1 Results

Összefoglaló

Bevezető

Ez a jelentés az Erasmus Plus által finanszírozott, a Liverpool John Moores University által vezetett ParaCoach projekt része, amelynek célja a paraedzők tanulásának, mobilitásának és foglalkoztathatóságának javítása az Európai Unióban. A ParaCoach projekt jelentős eredménye egy európai paraedzői keretrendszer kidolgozása, ami nem szabályozási jellegű referenciaként szolgál az edzőképzés fejlesztéséhez az EU területén. Emellett egy ingyenesen hozzáférhető masszív nyílt online tanfolyam is kidolgozásra kerül, ami támogatja az edzők tanulását és fejlődését EU szerte. Ezért e jelentés célja, hogy megragadja és elemezze a paraedző mint munkaerő jellemzőit, és példákat mutasson a legjobb gyakorlatokra a keretrendszer és az online tanfolyam fejlesztésének támogatása érdekében.
A fogyatékossággal élőknek joguk van részt venni és kiemelkedő teljesítményt nyújtani a sportban és a testmozgásban az Európai Unió területén. Az edzők többsége azonban, akiknek az a feladata, hogy minőségi sportolási lehetőségeket biztosítsanak a sportolóknak ebben az egyedülálló környezetben, felkészületlenek és gyakran képzetlenek. Ami még rosszabb, hogy a fogyatékossággal kapcsolatos társadalmi megbélyegzés és félelem megakadályozhat néhány edzőt abban, hogy parasportra szakosodott pozíciót vállaljon, vagy hogy a fogyatékossággal élő sportolókat bevonja a standard sportlehetőségekbe. Ezért a Para Coach projekt részt vesz az EU szociális programjában, ami azt hivatott biztosítani, hogy a fogyatékossággal élő sportolásban résztvevők több minőségi sportolási lehetőséghez jussanak hozzá, amelyeket megfelelően képzett edzők vezetnek.

Módszertan

A paraedző mint munkaerő jellemzőinek feltárása és a legjobb gyakorlatok kiemelése érdekében kétlépcsős módszertant alkalmaztunk. Az első szakasz egy online felmérést tartalmazott (zárt és nyílt végű kérdésekkel), amelyen keresztül azonosítottuk a munkaerőt bemutató közös jellemzőket. Tekintettel a projekt nemzetközi fókuszára, a felmérést kvalitatív módszertan követte, amelynek keretében félig strukturált interjúkat alkalmaztunk a résztvevők tapasztalatainak tisztázása és szélesebb körű bemutatása érdekében. Ezt a kvalitatív megközelítést alkalmaztuk a legjobb gyakorlat esettanulmányainak vizsgálatakor is. Konkrétan a résztvevőknek egy értékelő kérdőív használatával vált lehetővé, hogy a félig strukturált interjún keresztül leírják és elmagyarázzák a legjobb gyakorlatról alkotott elképzeléseiket.

Annak érdekében, hogy betekintést nyerjünk a paraedző mint munkaerő jellemzőibe és legjobb gyakorlataiba, a következő célzott mintavételi kritériumokat alkalmaztuk. A résztvevők egy elismert para-/fogyatékos sportágban egy meghatározott sportolói csoportnak rendszeresen tartanak edzéseket, a teljesítmény irányított, célzott javítására (ICCE) helyezve a hangsúlyt. Az edzőoktatók olyan személyek voltak, akik közvetlenül felelősek az edzőképzés fejlesztéséért egy létező sportképviseleten belül. Tehát a felmérés mintája edzőkből állt (N=313), akikből hússzal nyomonkövetési interjúk is készültek. A legjobb gyakorlatokat vizsgáló esettanulmányokkal kapcsolatos interjúk edzőkkel (N=15), valamint edzőképzőkkel és szakpolitikai döntéshozókkal (N=11) készültek.

A felmérési adatok gyűjtése egy online platformon (Bristol Online Survey) történt, az interjúk hangrögzítésével és szó szerinti lejegyzetelésével. A felmérésre adott numerikus válaszok leíró jellegű, míg a kvalitatív adatok konstruktivista szemléletmódú folyamat által irányított iteratív megközelítéssel kerültek elemzésre.

Yr 1 Results

Ez a kódok és kategóriák közötti oda-vissza mozgást jelentette. A kategóriák meghatározását követően a jelentést készítő csoport összeült, hogy megvitassa, megkérdőjelezze végül megegyezésre jusson a jelentés szempontjából releváns végleges kategóriák tekintetében.

Főbb megállapítások

1. Vegyes szakma - a munkaerő teljes munkaidős (N=79), részmunkaidős (N=53), időszakos (N=65) és önkéntes (N=112) edzőkből állt, ezért a paraedzői tevékenység vegyes szakmának tekinthető.
2. Edzői életpálya hiánya - az edzők interjúinak elemzése rávilágított arra, hogy az edzői pályafutásra lépés véletlenszerű volt. Ez azt jelenti, hogy a legtöbb edző számára az edzői életpályára lépés "véletlenül" történt, ami a sportággal való sportolói, szülői vagy pályafutásbeli kapcsolatból adódott.
3. Formális edzőképzés hiánya - a felmérést kitöltő 313 edző 56%-a nyilatkozott úgy, hogy nemzeti edzői képesítéssel rendelkezik, míg 31% arról, hogy nem rendelkezik nemzeti edzői képesítéssel. A nemzeti képesítéssel rendelkező edzők 56%-ának csak kis százaléka adott tájékoztatást a képesítés szintjéről és megnevezéséről. Konkrétan az edzők a következő képesítésekről számoltak be: 1. szintű (3%), 2. szintű (7%), 3. szintű (9%) és 4. szintű (4%) edzői képesítés. Az edzői stábból csak 19% számolt be arról, hogy paraspecifikus edzői oktatásban részesültek. Ez azt jelenti, hogy az edzők többsége nem részesült paraspecifikus edzőképzésben.
4. Konzisztens edzőképzés hiánya az országok között - a felmérésre adott válaszok elemzése során világossá vált, hogy az országok között különbségek vannak az edzőképzési képesítések megnevezését és szintjét illetően az Európai Edzőképzési Képesítési Keretrendszerhez (ECQF) viszonyítva. Ezért az uniós szintű összehasonlítás problematikussá vált.
5. Folyamatos szakmai fejlődés hiánya (Continuous Professional Development - CPD) - az edzők 67%-a vett részt továbbképzési lehetőségekben, mióta elkezdte az edzői tevékenységet. Az edzők 56%-a vett részt továbbképzésben az elmúlt 12 hónapban. Az edzők 57%-a azonban megjegyezte, hogy általános továbbképzési lehetőségeik nem kapcsolódnak a parasporthoz. Ezenkívül az edzők többsége nem részesült semmilyen mentori támogatásban. Konkrétan az edzők mindössze 5%-a hivatkozott bármilyen mentorálási lehetőségre. A nyomonkövetési interjúk minőségi elemzése azonban azt mutatta, hogy az edzők az edzőtársaiktól való tanulást nagyra értékelik.
6. Informális tanulásra való támaszkodás - az edzők a tapasztalatszerzést tartották a leghatékonyabbnak (42%), ezt követte a nem formális tanulás (31%) és a formális tanulás (27%).
7. Ismeretbeli hiányosságok - a kvalitatív felmérésre adott válaszok elemzéséből kiderült, hogy az edzők a következő témakörökben igényeltek ismereteket: egészségkárosodás, osztályozás, sportág- és eseményspecifikus követelmények, gyakorlattervezés és -végrehajtás, sporttudomány és sportpszichológia. Ez még inkább olyan vegyes szakmaként pozicionálhatja a paraedzői tevékenységet, amelyben a tudásbeli hiányosságok az egyéni, kontextuális és területi szintű igényeket tükrözik.
8. Legjobb gyakorlatok - a legjobb gyakorlatokról szóló esettanulmányok elemzése arra utal, hogy legjobb gyakorlatok néhány sportkörnyezetben olyan területeken léteztek, mint az edzőképzés integrálása, integrált képzési lehetőségek, új sportolási lehetőségek létrehozása, személyközpontú megközelítés az edzőképzésben és az érdekérvényesítés szükségessége.

Draft Results

Jövőbeli irányok

A jelentés legfontosabb megállapításai rávilágítanak arra, hogy az edzőképzés, a workshopok és a mentorálás tekintetében az edzői munkaerő széttagolt és alulfinanszírozott, ami alátámasztja a ParaCoach projekt szükségességét. A paraedzők által végzett létfontosságú munka elismertségének növekedésével és egy integrálóbb edzőképzési és támogatási rendszer létrehozásának támogatásával olyan célzott kezdeményezések valósulhatnak meg, amelyek egyrészt mozgósítják az edzői munkaerőt, másrészt biztosítják, hogy a fogyatékossággal élő résztvevők több minőségi sportolási lehetőséghez jussanak. A nagyobb vonzerő eléréséhez azonban nagyobb elkötelezettségre van szükség a szakpolitikák kidolgozása, a kutatás és a pénzügyi források területén, hogy a lehetőségek a célnak megfelelőek legyenek.

Fogalommeghatározások

Egészségkárosodás - a test megváltozott biológiai működésére utal, ami korlátozza és hátrányosan érinti az embereket. Az „egészségkárosodási hatás" elismerése ebben a tanulmányban egy kísérlet arra, hogy a résztvevők kifejezhessék „ismereteiket és gyakorlatukat", amelyek tükrözik az egészségkárosodás összetettségét, lehetőségét, súlyosságát és sokféleségét.

Fogyatékosság - a "korlátozások" és "elnyomó" gyakorlatok társadalmilag konstruált formáira utal, amelyek a biológiai fogyatékossággal élő embereket „cselekvésképtelenné” teszik. Ezzel a megközelítéssel lehetőség nyílik rávilágítani az erőforrások és lehetőségek egyenlőtlen elosztására, ami korlátozza a minőségi sportolási lehetőségek kialakulását.

„Fogyatékossággal élő emberek” vagy „fogyatékos emberek” - gyakran használják az edzői szakirodalomban, és a nemzeti és a kontextuális hatásokat tükrözi. Az előbbi kifejezés az „első az ember" nézőpontot képviseli, ami elismeri a fogyatékos és nem fogyatékos csoportok közös humánumát. Míg a második a strukturális és kontextuális akadályokat helyezi előtérbe, amelyek a fogyatékossággal élőket sújtják.

Fogyatékosok sportja vagy adaptált sport - tág fogalom, amit a fizikai, érzékszervi és szellemi fogyatékossággal élő embereket befogadó sportok leírására használnak (DePauw & Gavron, 2005).

Paralimpiai sport - olyan sportokra utal, amelyek a Paralimpiai Játékok program részét képezik (IPC, 2019).

Parasport - gyakran használják gyűjtőfogalomként mind a paralimpiai, mind a fogyatékossággal élők sportja tekintetében.

Paraedző - olyan edzőkre vonatkozó kifejezés, akik a paralimpiai és fogyatékossági sportágakban és sportolói életpálya mentén végeznek edzői tevékenységet.

Yr 1 Results

Főbb megállapítások megvitatása

A kétfázisú, kvantitatív és kvalitatív adatgyűjtést is magában foglaló kutatási terv segítségével ez a jelentés feltárta a paraedzői munkaerő demográfiai, tanulási, képzési és fejlődési jellemzőit, a tudásbeli hiányosságokat, valamint bemutatta a legjobb gyakorlatokra vonatkozó előzetes meglátásokat. Különösen a munkaerő-audit és az azt követő interjúk célja az volt, hogy az edzői tevékenység kontextusában átfogó képet nyújtsanak annak érdekében, hogy azonosítani lehessen a tudás és az oktatás terén mutatkozó hiányosságokat. A legjobb gyakorlatok esettanulmányai olyan jól bevált gyakorlatokat mutattak be, amelyek a munkaerő-audit során feltárt hiányosságok megoldása felé haladnak. Ezek az eredmények együttesen szolgálnak majd alapul a ParaCoach keretrendszer és az online tanfolyam fejlesztéséhez.

Paraedző, mint vegyes szakma

A felmérés adatainak és az azt követő interjúknak az elemzéséből kiderült, hogy a teljes munkaidős (N=79), részmunkaidős (N=53), időszakos (N=65) és önkéntes (N=112) edzőkből álló munkaerő tömegsport, tehetséggondozás és élsport környezetben dolgozik. Ez összhangban van az Egyesült Királyságban végzett korábbi munkaerő-auditokkal (pl. North, 2009). Továbbá a munkaerő tükrözi a magasan képzett lakosságot, 114 résztvevő rendelkezik egyetemi és posztgraduális képesítéssel. Két feltevés magyarázhatja a magasabb iskolai végzettség felmutatásának igényét. Először is, az edzői minta nagyobb része a parasport élsport kontextusában helyezkedett el, ahol a diszciplínákkal kapcsolatos ismereteket - azaz a sporttudományokat - ismerik el (Schempp & McCullick, 2010; Lyle & Cushion, 2017). Másodszor, az edzőknek szükségük lehet egy minimális szintű képzettségre ahhoz, hogy megértsék, hogyan lehet a legjobban dolgozni azokkal a sportolókkal, akiknek a sérülése speciális figyelmet igényel. A kutatással összhangban az edzői mintán belül nemek közötti egyensúlyhiány volt tapasztalható (férfiak és nők), és a csoport tagjai főként fehérek voltak, valamint a közép és felsőbb társadalmi-gazdasági réteghez tartoztak. Meglepő módon kevés volt a fogyatékossággal élő edző, ami jelezheti fogyatékossággal nem élők dominanciáját, ezáltal befolyásolva ezt a speciális kontextust. Bár vannak arra utaló bizonyítékok, hogy a kontextuális struktúrák (pl. a sportot irányító testületek) eleget tesznek a szociális modell követelményeinek olyan tekintetben, hogy hozzáférést biztosítanak a fogyatékossággal élő sportolóknak (Townsend et al., 2015), azonban ez a fogyatékossággal élő edzők esetében még nem érvényesül. Mint ilyen, a paraedzői környezet értékes parasportolói tapasztalatokról és ismeretekről maradhat le, mivel úgy tűnik, hogy a sportolók nem lépnek edzői pályára (Douglas et al., 2018). Végül, az edzők felmérésre adott válaszai azt mutatták, hogy az edzői szerepek egyenletesen oszlanak meg, mesteredző (N=107); vezetőedző (N=72); edző (N=77); és segédedző (N=19) között. Tekintettel azonban a különböző kontextusokra, amelyekben az edzők tevékenykednek, ezeket az értékeket némi óvatossággal kell kezelni. Mindazonáltal a sportolói pályán tevékenykedő változatos edzői közösség "vegyes szakmának" tekinthető (Duffy et al., (2011). Azáltal, hogy a paraedzői tevékenység "vegyes szakmaként" kerül meghatározásra, a jelentés arra törekszik, hogy némi egyértelműséget teremtsen - a fokozott szakmaiság felé haladva - egy rendkívül változatos kontextusokat tartalmazó területen (Taylor & Garrett, 2010). Ez a vegyes szakma nem feltétlenül illeszkedik a szakmai identitás rögzített, hagyományos modelljeihez (pl. tanítás vagy orvoslás), mégis minden szinten elismerést és befektetést igényel (Duffy et al., 2011; North et al., 2019).

Yet to Results

Véletlenszerű találkozások a fogyatékossággal

Az edzők körében gyakori volt a sportolóként szerzett korábbi tapasztalat, és valószínűleg csak ebben a tanulmányban egyedülálló, hogy a legnagyobb arányban (41%) sportolóként nemzetközi státuszt szereztek. Míg a versenyzés regionálisan 14%-ot, a részvétel pedig 17%-ot érintett. Így az edzői munkaerőállomány egy olyan csoportot tükrözött, amely a sporton keresztül szocializálódott, és ezáltal abban a helyzetben volt, hogy lépéseket tegyen az edzői pálya felé. A sportban szerzett korábbi tapasztalataik ellenére azonban az edzők belépése a paraedzői pályára véletlenszerűen történt, ami más sportedzői kutatásokkal egybehangzó (pl. Cregan et al., 2007; McMaster et al., 2012). Ez azt jelenti, hogy az edzők többségének az edzői szerepkörbe való belépés nem egy tervezett folyamat volt, hanem a "véletlen" folytán, ebben a környezetben elmerülve és a saját edzőjük által biztosított lehetőségre vagy a helyi sportklubon belüli igényre reagálva történt (Douglas et al., 2018). Ráadásul az edzőképzésbe lépés túlmutatott a sportolói vonalon, és azokat is bevonta, akik fogyatékossággal élő sportoló szülőjeként vagy gondozójaként szerzett tapasztalatuk miatt kezdtek edzői tevékenységet folytatni. Miután az edzők a paraedzői kontextusba léptek, az eredmények azt jelezték, hogy többéves tapasztalatot áldoznak az edzői tevékenységnek, és ez magyarázatot adhat az edzők csoportosítására a következő korosztályokon belül: 25-34; 35-44; 45-54; 55-64. A szerencsés véletlennek köszönhető belecsöppenés az edzői tevékenységbe azt mutatja, hogy közvetlen pályaválasztás tekintetében a paraedzői tevékenységre vonatkozóan nincs koherens életpálya. Valójában az volt megfigyelhető, hogy a teljes munkaidőben fizetett edzők az élsport-tehetséggondozás életpálya irányába csoportosultak, és egyetlen sportágra összpontosítottak. Az edzők, a sportképviseletek és a sportfinanszírozó szervek talán alábecsülik a parasport környezetet. A tömegsport területén az edzőképzés iránt elkötelezett edzők azonban több sportágban, korosztályban és fogyatékossági csoportban is önkéntes munkát végeztek. Ez megerősíti a munkaerő jobb megismerésének szükségességét és a paraedzés, mint vegyes szakma folyamatos népszerűsítését a tanulás támogatásával (pl. edzőképzés, mentorok és továbbképzés), ami az edző fejlődésének útja mentén hozzáférhetővé és egységesség válik.

Edzőképzés, tanulás és ismeretszerzés

Nelson, Cushion és Potrac (2006) állítása szerint az edzők három különböző területen tanulnak: formális, nem formális és informális módon. E területek mindegyike olyan funkciót tölt be, amely a kutatók szerint megkönnyíti és bizonyos mértékig korlátozza az ismeretszerzést és annak gyakorlati alkalmazását. Ebben a tanulmányban néhány edző rendelkezett különböző szintű hivatalos edzői képesítéssel (pl. 1. szint (N=10), 2. szint (N=21), 3. szint (N=28) és 4. szint (N=13)). Tekintettel azonban a különböző nemzeti edzőképzési keretrendszerekre és az Európai Képesítési Keretrendszernek (EQF) való megfelelés hiányára, ezek az eredmények nem feltétlenül tükrözik valósan az edzők ismereteinek egységességét (Mallett, Trudel & Rynne, 2009). Az elemzések továbbá azt is kimutatták, hogy a mintán belül számos edző (N=98) nem rendelkezett elismert hivatalos edzői képzéssel, azonban ezen edzők többsége (73%) arról számolt be, hogy korábban nemzetközi sportolói tapasztalattal rendelkezett standard sportágakban. Ez ahhoz a feltételezéshez vezetett, hogy a korábbi nemzetközi sportolói tapasztalatot valószínűleg nagyra értékelik, és egyesek számára ez volt az edzői állásokhoz való hozzáférés módja (McMaster et al., 2012; Douglas et al., 2018). Valójában, amint arról az edzői szakirodalomban gyakran beszámolnak, a hivatalos edzőképzést gyakran irrelevánsnak tekintik mind egyénileg, mind kontextuálisan, valamint gyakorlatilag is (McMaster, et al., 2012; Tawse et al., 2012; Douglas et al., 2018) a fogyatékossági sportban dolgozó edzők tekintetében. Aggodalomra ad azonban okot a parasportban tevékenykedő, nem minősített edzők száma, valamint az, hogy az EU-ban nincs olyan szabályozó testület, amely biztosítaná a minimális iránymutatások betartását.

Yr1 Results

Bár volt néhány bizonyíték arra vonatkozóan, hogy ebben a tanulmányban egyes edzők értékesnek találták a formális edzőképzésüket, ennek az elemzésnek az egyik jelentős eredménye – és összhangban van a parasport kutatással – a formális edzőképzés hiánya volt, ami tükrözi a munkavégzés egyediségét a parasport kontextusában (McMaster és mtsai, 2012; Tawse et al., 2012; Douglas és mtsai, 2018). Ezért nem volt meglepő, hogy az edzők (27%) a nem formális és informális helyzetekhez képest a formális tanulást találták a legkevésbé értékesnek (Douglas et al., 2018). A legjobb gyakorlatokat bemutató eset-vignettákat vizsgálva kiderül azonban, hogy azok az edzők, akik integrált formális edzőképzésben részesültek, pozitív tapasztalatokról és véleményekről számoltak be. Az eredmények valóban azt mutatták, hogy az integrált edzőképzés eloszlathatja a félelmet és megbélyegzést, ami az edzői tevékenységhez kapcsolódik a fogyatékossággal élők sportjának kontextusában. Sőt, néhány edző még tovább ment, és azt javasolta, hogy az edzőképzés során a fogyatékossággal élő sportolókkal való találkozás javítaná a tanulási élményt. Vitathatatlanul mind az integrált edzőképzési tantervek hiánya, mind lehetőségei továbbra is azt bizonyítják, hogy szükség van a parasporttal kapcsolatos edzőképzés sajátos igényeinek kielégítésére. Továbbá ezek az eredmények összhangban vannak az EU-ban jelen lévő edzőképzés széttöredezett jellegével, mely során a különböző társadalmi struktúrák (sportképviseletek) lehetővé teszik vagy ellehetetlenítik az edzői tudás megteremtését (Thomas, 1999).

A fogyatékosság-specifikus formális tanulási lehetőségek hiánya miatt az edzők arról számoltak be, hogy értékelik az informális és nem formális tanulási helyzeteket és támaszkodnak rájuk. Ami a nem formális lehetőségeket illeti, az edzők (31%) beszámolt a továbbképzési eseményeken, workshopokon és konferenciákon való részvételről, amelyeket a kontextus vonatkozásában gyakran hitelesnek tartanak. Az elmúlt tizenkét hónapban a nem formális tanulási lehetőségeken részt vevő edzők száma azonban csak 56% volt, és ebből csak a résztvevők 32%-a érezte úgy, hogy a tartalom releváns a parasport szempontjából. Ez továbbra is az alulfinanszírozott edzőképzést tükrözi (Cregan et al., 2007; McMaster, et al., 2012; Duarte & Culver, 2014). Ezen a ponton fontos megjegyezni, hogy bár a nem formális tanulási helyzeteket értékesnek tartották, ez nem bizonyítja azt, hogy ezek a lehetőségek hatással voltak az edzői tanulásra. Ezért a konkrét tanulási események megtervezésekor alapvető fontosságú az edzői közösség igényeinek megértése.

Ezen edzői mintán belül - és a szélesebb körű sportedzői szakirodalommal összhangban - az informális tanulásról úgy számoltak be, mint ami a legnagyobb hatással van a tanulásukra (pl. McMaster et al., 2012; Fairhurst, et al., 2017) Itt az informális tanulás a tapasztalatok és a másokkal való társas interakció révén szerzett tudásra utal, amit gyakran nem ismernek fel (Cushion et al., 2010). Mint ilyen, több kutató is elismeri, hogy az edzői tevékenyég tanulása a sportolóként szerzett tapasztalatok révén kezdődött (Lyle & Cushion, 2017). Tekintettel azonban arra, hogy az edzők mintájának többsége nem fogyatékossággal élő volt, a bemutatott tanulás nagy része a kísérletezésre, az innovációra és a normatív megközelítések adaptálására összpontosított (Taylor et al., 2014; Douglas et al., 2018). Következésképpen a sportolóval való tanulásról (Carter & Bloom, 2009) fontos ismeretforrásként nyilatkoztak, különösen a gyakorlatra ható egészségkárosodási hatások jellegére vonatkozóan (Cregan et al., 2007; McMaster, et al., 2012; Tawse et al., 2012; Wareham, et al., 2017). Néhány edző azonban nehezen tudta megfogalmazni, hogyan történt az adaptáció, míg mások szerint nem volt különbség a fogyatékossággal élő és ép sportolók edzése között. A fogyatékossági és nem fogyatékossági sportkörnyezeteken átívelő edzőképzés normalizálására irányuló lépés itt azt tükrözte, amit Gavron és Depauw (2005) a "fogyatékosság láthatatlanságának" nevezett, amelyben az „épek és standard sportok edzőinek képzési elvei" egyszerűen alkalmazhatók egy olyan kontextusban, amelyről úgy gondolják, hogy további "korlátokkal" rendelkezik (Townsend et al., 2017, 2. o.). Ezek a nézetek a passzív tudás magától értetődő jellegét tükrözik, és ha ellenőrizetlenül maradnak, akkor a parasporton belül „fogyatékos-ellenesség (Thomas, 2007) alakulhat ki. A

Yr1 Results

valóságban, Wareham et al. (2017) megállapításaihoz hasonlóan, jelen tanulmányban a sportolók egészségkárosodása alakította az edzők ismereteit, amelyen keresztül az alábbiakban adaptálódtak: akadálymentes struktúrák és közlekedés, kommunikáció módjai, gyakorlótér megszervezése, edzésterhelés módosítása, felszerelések fejlesztése, a sportolók autonómiájának biztosítása és önálló tanulók teremtése. Emellett a két legjobb gyakorlat eset-vignettája bemutatta, hogy egyes edzők új sportágak megtervezésével léptek tovább, hogy megkönnyítsék sportolóik sportban való részvételét. Vitathatatlan, hogy ez megkövetelte az edzőktől, hogy együttműködés által ismerjék meg a sportoló sajátos igényeit. Hasonlóképpen, bár kifejezetten erről nem számoltak be, néhány edző azt is kiemelte, hogy sportolóik hogyan támaszkodnak segédeszközökre - például kerekesszékekre, végtagprotézisekre, sportspecifikus dobóeszközökre és keretekre - hogy teljesíteni tudjanak, és így az edzők tanulása vitathatatlanul magában foglalja a technológiai természetű ismeretek megszerzését sportolóiktól.

Az edzők a sportolóiktól vagy a sportolóikkal való tanulás mellett azt is fontosnak tartották, hogy edzőtársaktól vagy szakértő edzőktől tanuljanak. A feltételezés az, hogy a tapasztaltabb edzők ismereteket tudnak nyújtani arról, hogy "mi működik", ami a formális oktatás hiánya miatt döntő fontosságú tanulási lehetőséget biztosít. Ezen túlmenően, ellentétben Fairhurst, et al. (2017) tanulmányának eredményeivel, amelyben a paralimpiai edzők hozzáférhettek mentorálási lehetőségekhez, a jelenlegi tanulmányban nagyon kevés edző számolt be arról, hogy hozzáférhetett a formális és informális mentoráláshoz, annak ellenére, hogy ez pozitívan befolyásolja az edzői gyakorlatot (McMaster et al., 2012; Duarte & Culver, 2014; Fairhurst et al., 2017). Következésképpen a paraedzők tanulását elősegítő, formalizált mentori támogatás hiánya további aggodalomra ad okot, és továbbra is azt a sportkörnyezetet tükrözi, ami „ellehetetleníti" a fogyatékossággal élő sportolók hatékony támogatásához szükséges tudás létrehozását (Thomas, 2004).

Cote és Gilbert (2009) szerint a szakmai, interperszonális és intraperszonális tudás integrálása és alkalmazása összhangban van a hatékony edzés kialakításával. Ebben a kutatásban azonban az adatok elemzése azt mutatta, hogy miközben az edzők ismeretszerzésre törekedtek, és ennek során az intraperszonális tudás elemeit - a tanulási vágyat - mutatták, néhány edző nagyon is tisztában volt a fogyatékossággal élő sportolók edzésével kapcsolatos szakmai tudásuk korlátaival. Ezek a korlátok főként a fogyatékosság-specifikus ismeretekre (Fairhurst et al.,2017) összpontosítottak, amelyek az "egészségkárosodás" (Townsend et al., 2016). zavaró jellegéből és a teljesítményre gyakorolt különböző hatásaiból eredtek. Következésképpen az edzők olyan tanulási lehetőségeket kerestek, amelyek javítják az egészségkárosodás, a sporttudomány, az osztályozás, a sportpszichológia, a gyakorlattervezés és a kapcsolódó készségek, például a tervezés és a fejlődés nyomon követése terén szerzett ismereteiket. Emellett néhány edző esetében az egészségkárosodás hatása befolyásolta az edzők azon képességét is, hogy hatékonyan kommunikáljanak a sportolóikkal, és így rávilágított az interperszonális ismeretek szükségességére. Tiszteletben tartva az egészségkárosodásnak az edzők ismereteit megzavaró jellegét, fontos megemlíteni, hogy ha nem ellenőrzik, az edzők és a képviseletek tudás iránti vágya fenntartás nélkül igazodhat a fogyatékosság egészségügyi modell szerinti értelmezéséhez, ami az egészségkárosodást a személlyel együtt problematizálhatja.

Cote és Gilbert (2009) elismerte, hogy a tudás alkalmazásának kontextus- és sportolóspecifikusnak kell lennie, azonban Cushion és Lyle (2017) keretrendszere továbbmegy, és azt állítja, hogy a teljesítményeredményeket - az edzői hatékonyság mérőszámát - befolyásolhatja az "erőforrások" rendelkezésre állása vagy hiánya, ami ebben az esetben egyértelműen az edzőképzés hiánya. Egyértelmű tehát, hogy a hatékony edzői tevékenység fejlesztésének egyik fő akadálya az, hogy az edzők számára nincs koherens képzési útvonal, amelyen részt vehetnének. Így ahhoz, hogy a fogyatékossági sportok edzésének professzionalizálása felé haladjunk, az edzőket az "államnak", mint az edzői változás "központi hajtóerejének" támogatnia kell (North, 2019, 14. o.). Valójában ebben a mintában több résztvevő hivatkozott az anyagi támogatás hiányára az edzői tevékenység kontextusában.

Yr1 RESULTS

Következésképpen az edzők tudhatják, hogy milyen ismeretekre van szükségük ahhoz, hogy hatékonyak legyenek, de a kontextus, amelyben működnek, korlátozza őket. Így az oktatási források szabadon hozzáférhetővé tétele több edző számára biztosíthatná a kulcsfontosságú ismeretekhez való hozzáférést, és ezáltal javíthatná a fogyatékossággal élő sportolóknak szánt gyakorlatot.

Edzői filozófia és fogyatékosság

A sportedzői tevékenységet nagyrészt kulturális kontextusokban - például a parasportban - folytatott szociális gyakorlatként ismerik el (Cushion & Jones, 2014). Ezért a paralimpiai és fogyatékosok sportján belüli edzői tevékenységet a társadalmi normák és értékek alakítják, amelyek az edzők passzív ismereteiben rejlenek. Itt a passzív tudás az edzők intuitív válaszainak gyakran észrevétlen, ismeretlen és megmagyarázhatatlan természetére utal, amelyet a különböző kontextusokban szerzett tapasztalatok befolyásolnak (Cushion & Partington, 2014). Ezért az edzők passzív tudásának feltárása magyarázatot adhat arra, hogy az edzők miért rendelkeznek bizonyos értékrenddel, nézetekkel, viselkedési formákkal és megközelítésekkel. Tekintettel arra, hogy a fogyatékossággal élők történelmileg marginalizálódtak a társadalomból és a sportolási lehetőségekből, és e társadalmi korlátok lebontása továbbra is a paralimpiai mozgalom célja (IPC, 2019), fontos, hogy az edzők - mint ebben a kontextusban az edzési lehetőségek kapuőrei - hogyan értelmezik a fogyatékosságot (Townsend et al., 2018). Következésképpen az edzői filozófia, mint "értékek, meggyőződések, feltételezések, attitűdök, elvek és prioritások" együttesének megértése megvilágíthatja az edzők gyakorlati eszméit (Lyle & Cushion, 235. o.; Cushion & Partington, 2014).

Bár az edzők „edzői filozófiáról" alkotott felfogásának feltárása nem állt kifejezetten e kutatás középpontjában, a várakozásoknak megfelelően néhány edző képes volt leírni azokat a filozófiai meggyőződéseket, amelyekről úgy vélte, hogy meghatározzák gyakorlati tapasztalataikat. Az elemzés tehát azt mutatja, hogy néhány edző kifejezte annak szükségességét, hogy edzői szerepük részeként "személy-" vagy "sportoló-" központú megközelítést alkalmazzanak. Fontos, hogy ez a nézet szorosan kapcsolódott a sportoló egészségkárosodásához kapcsolódó funkcionalitási szinthez. Míg a "személyközpontú" edzés első látásra pozitívnak tűnik, a fogyatékosság leküzdésére való összpontosítás az egészségügyi modell szemléletéhez igazodik, amely problematizálja az egyént. Ezzel szemben mások látszólag tudatában voltak azoknak a társadalmi korlátoknak, amelyek mind a szociális (Barns & Mercer, 2013), mind a szociális relációra vonatkozó modelleket (Thomas, 1999) tükrözik, és amelyek kizárják a fogyatékossággal élőket a sportból, ezért a függetlenség, a kapcsolat és az integráció fejlesztése mint eszmény fogalmazódott meg. Mások viszont úgy tűnt, hogy megpróbálják normalizálni a "fogyatékosságot" azzal, hogy azt sugallják, hogy a parasport nem különbözik vagy ugyanolyan, mint a standard, nem-fogyatékos sport (lásd az edzőképzésről szóló részt). Így ez a jelentés azt állítja, hogy a fogyatékossággal kapcsolatos filozófiai nézetek és felfogások a paraedzés kontextusának középpontjában állnak, és további megvilágításra szorulnak.

Az erőforráshiányos paraedzői kontextusban nem volt meglepő, hogy egyes edzők és edzőoktatók aktivista irányzatokhoz csatlakoztak. Valójában számos szerző számolt be arról, hogy a parasportolóknak gyakran közös vágya egy mozgást befogadó sportkörnyezet létrehozása (pl. Bundon & Clarke, 2015; Bundon & Best, 2016). Hasonlóképpen, a bevált gyakorlatok esettanulmányainak elemzése rávilágított arra, hogy egyes résztvevők arra törekedtek, hogy kulcsfontosságú partnerségeket alakítsanak ki, hogy egyrészt szorgalmazzák a fogyatékossággal élők sportolási lehetőségeinek növelését, másrészt pedig biztosítsák, hogy a fogyatékosság a kormányzati hivatalok és a politikai döntéshozók napirendi pontjai között szerepeljen. Továbbá az egyik interjúalany kiemelte, hogy "több fogyatékossággal élő sportolóra, fogyatékossággal élő edzőre, fogyatékossággal élő vezetőre, fogyatékossággal élő politikai döntéshozóra van szükség", ami méginkább bizonyítja, hogy a parasport és a paraedzés még nem tekinthető olyan befogadó környezetnek, amelyben a fogyatékossággal élők a sport minden szintjén részt vehetnek. Ezért irányítási és politikai szinten több munkára van szükség annak biztosítása érdekében,

YK Results

hogy a fogyatékosság szociális modelljének és emberi jogi modelljének központi szempontjai megvalósuljanak a fizikai és társadalmi akadályok felszámolásában.

Evan et al. (2018) átfogó tanulmánya, amely a fogyatékossággal élő sportolók minőségi sportolásáról szóló ismereteink bővítésére tett kísérletet, megállapította, hogy a minőség észlelése a következő konstrukciók közül eggyel vagy többel összefüggött: összetartozás, autonómia, kihívás, elsajátítás, elkötelezettség és fontosság. Hasonlóképpen, a jelenlegi tanulmányban úgy tűnt, hogy egyes edzői szolgáltatások megfelelnek az Evan és munkatársai (2018) által példaként említett kritériumok többségének. Az esettanulmányban (lásd a 6.3. szakaszt) például az, hogy a sportoló a specifikus edzésen keresztül több funkciót szerzett, biztosíthatta volna a sportoló számára az elsajátítás és a kihívás érzését. Míg az edzések és versenyek során más fogyatékossággal élő sportolókkal való társas érintkezés lehetővé teszi, hogy az azonos szintű funkcionalitással rendelkező sportolók kicseréljék egymással függetlenségük növelésének módjait, és ezáltal az összetartozás és a fontosság érzését biztosítsák. Végül, azok az edzők, akik megosztották a sportolóközpontú edzés iránti értékrendjüket, a sportolóknak az autonómia érzését nyújtják, ami szintén az edzési folyamat iránti elkötelezettséghez vezet (Banack et al., 2011).

Ez a vita megkísérelt áttekintést nyújtani a kutatás legfontosabb megállapításairól, amelyekben az edző, a sportoló és a kontextus relációs kapcsolatban áll egymással. Mint ilyen, a paraedzők tanulása, fejlesztése és oktatása széttöredezettnek és hiányosnak tekinthető. Ez azt jelenti, hogy az edzők többsége a gyakorlatban tanulja meg, hogyan legyen hatékony, és így a létfontosságú tudás nem mindenki számára elérhető. E hiány ellenére a sportolók edzésében léteznek olyan "legjobb gyakorlatok", amelyek figyelembe veszik az egyéni igényeket és a fogyatékosság szintjét, valamint az integrált edzőképzést. Ezért a jelentés megállapításai a következő szakaszban alkalmazott javaslatokat fogalmaznak meg.

Yr 1 Results